

SKUTOČNÝ PRÍBEH VÝNIMOČNÉHO MUŽA A JEHO PSA

Roselle

PES, KTORÝ MA ZACHRÁNIL

MOTÝĽ

Michael Hingson
Susy Floryová

Roselle
PES, KTORÝ MA
ZACHRÁNIL

Copyright © 2011 by Michael Hingson

All rights reserved.

Published by arrangement with Thomas Nelson, a division of Harper-Collins Christian Publishing, Inc.

Translation © Alexandra Janogová 2019

Design © Motýľ design 2019

Cover photo © Bankrx / IM photo / shutterstock

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 2019

ISBN: 978-80-8164-183-1

Roselle

PES, KTORÝ MA
ZACHRÁNIL

Michael Hingson
Susy Floryová

VYDAVATELSTVO MOTÝL

OBSAH

Predslov	7
Úvod	9
1. kapitola Deň, keď prišla búrka.....	13
2. kapitola 1 463 schodov	18
3. kapitola Moja ďalšia spriaznená duša	27
4. kapitola Počujem konferenčný stolík.....	44
5. kapitola Vykopnutí z autobusu	61
6. kapitola Šoférovanie v tme	77
7. kapitola Bojovníci s vodiacimi psami	94
8. kapitola Zabudol som, že si slepý.....	108
9. kapitola Útek s Roselle	123
10. kapitola Sme si dosť podobní.....	137
11. kapitola Žena na vozíku.....	153
12. kapitola Kefa a žuvacia kosť	168
13. kapitola Straste zo seba prach	185
14. kapitola Stálo to za to	192
Podakovanie	196
Časová os	201
Pravidlá správania sa pri kontakte s nevidiacimi	209
Poznámky	211
O autoroch.....	216
Nadácia ROSELLIN SEN.....	218

*Pre Karen, moju najlepšiu priateľku, pre môj svet
a moju skalú, ktorá ma držala po 11. septembri pri
zemi.*

*Pre Hazel tenBroek. Hazel, nikdy som síce nestretol
Chicka, ale vďaka tebe a tvojim príbehom som
ho mohol spoznať. Obdivujem ho aj jeho učenie.
Univerzitní vzdelanci mu kedysi povedali, že pre
svoju slepotu sa z neho nikdy nestane študent práv.
Nakoniec sa z neho stal jeden z najrešpektovanejších
učiteľov ústavného práva v Spojených štátoch.
Okrem toho tiež vložil svoju múdrosť do založenia
a vybudovania Národnej federácie nevidiacich.
Ďakujem, že si sa so mnou a s mnohými ďalšími
oňho v poslednej štvrtine storočia podelila.*

Michael

*Pre Gini Monroeovú, moju obľúbenú kovbojku,
priateľku a mentorku.*

Susy

PREDHOVOR

Larryho Kinga

Skúste si predstaviť, aké je to byť nevidiaci. Zatvorte na chvíľku oči, stačí na minútku alebo dve, a prejdite sa po dome. Predstavte si, že by ste mali takto fungovať po celý zvyšok svojho života. A potom si predstavte, že je 11. septembra 2001 a vy so svojím vodiacim psom Roselle, ktorému plne dôverujete, máte zostúpiť zo sedemdesiateho ôsmeho poschodia na prízemie Svetového obchodného centra.

Pes, ktorý ma zachránil je neveriteľný príbeh Michaela Hingsona a Roselle, ktorý zachytáva okamihy ich zostupu zo sedemdesiateho ôsmeho podlažia pomáhajúc tuctu ďalších ľudí uniknúť z rúcajúcej sa budovy. Dole schodmi, zúfalo, ale zároveň pokojne. V tejto knihe si prečítate o mnohých nezabudnuteľných chvíľach. Všetky odrážajú skúsenosti slepého muža, ktorý sa musí spoliehať na ostatné svoje zmysly. Znovu prežijete tragédiu aj triumf z 11. septembra.

Kniha Pes, ktorý ma zachránil je oslavou silného puta medzi človekom a jeho psom. My všetci si môžeme zobrať z tohto neuveriteľného príbehu životné ponaučenie.

Mal som tú česť, že sa Michael zúčastnil ako hosť v mojej relácii Larry King Live celkovo päť razy a za každým priviedol so sebou aj svojho vodiaceho psa. Diváci prežívali tento príbeh stále znova a zdá sa, že nikdy ho nebudú mať dosť. Odvtedy sa stal z Michaela medzinárodný hrdina, ktorý vystupuje po celom svete. Získal ocenenia od mnohých organizácií a v júli 2010 vystúpil ako hlavný prednášajúci na výročnej konferencii Národnej federácie nevidiacich v Dalase.

Kapitolu po kapitole budete strácať reč. Precítite, aké je to poslepiacky prejsť 1 463 schodov, a zažijete pocit, keď vy a váš pes triumfujete nad nepriazňou osudu. Posadte sa, je čas začítať sa do príbehu.

ÚVOD

Skutočný príbeh

„Mrzí ma to,“ povedal lekár. „Je natrvalo a úplne slepý. Neexistuje nič, čo by sme mohli preňho urobiť.“

George a Sarah Hingsonovci sa na seba pozreli. Boli zdrvení. Ich ešte len šesťmesačný synček Michael bol šťastné chlapča so svetloryšavými vlasmi. Bol zdravý a po každej stránke úplne normálny. Teda okrem jednej. Keď Hingsonovci zažali svetlo alebo robili na Michaela grimasy, nereagoval. Nikdy.

Michael Hingson sa narodil v roku 1950, presne o päťdesiatdeväť dní skôr. Kedysi patrilo k štandardným medicínskym postupom, že takéto predčasne narodené bábätká umiestňovali do inkubátorov, kde dostávali vysoké dávky kyslíka, aby sa im správne vyvinuli pľúca. Táto prax sa uplatňovala dlhé roky a výsledkom bola epidémia slepoty u bábätiok, ktoré sa predčasne narodili pred tridsiatym

druhým týždňom. Na vine bolo ochorenie, ktoré sa nazýva retinopatia nedonosených (ROP), pôvodne nazývané retro-lentálna fibroplázia.

Príčinu ROP objavil Arnall Patz, lekár a výskumný profesor na Univerzite Johnsona Hopkinsa. Ukázalo sa, že extrémna terapia kyslíkom spôsobuje, že krvné cievy sa v zadnej časti oka zužujú. Oko v pokuse o kompenzáciu vytvára atypické cievy, ktoré zjazvujú a následne ničia sietnicu.

Pán a pani Hingsonovci sledovali lekára, ako Michaelovi roztvoril oči a potom ich preskúmal špeciálnym svetelným nástrojom nazývaným nepriamy oftalmoskop, aby určil, ako výrazne sa atypické cievy rozrástli. Prognóza pre ROP závisí od štádia. Štádium 1 alebo 2 znamená, že stav je menej závažný a nepovedie k slepote. Čím vyššie je však číslo, tým závažnejšia je aj diagnóza. Michaelovi diagnostikovali štádium 4, čo znamená takmer úplne oddelenie sietnice s následkom takmer celkovej straty zraku. Sietnica funguje podobne ako film vo fotoaparáte – vytvára obraz vizuálneho sveta vo vrstvách neurónov a synapsií, ktoré zachytávajú svetlo pre mozog, aby ho ten dekodoval a spracoval. Ak nie je sietnica vôbec funkčná, znamená to, že sa do mozgu neprenášajú žiadne vizuálne informácie. Michaelov stav bol nezvratný.

Predtým ako Arnall Patz dokázal správnosť svojej kontroverznej teórie prostredníctvom klinickej štúdie financovanej z peňazí požičaných od svojho brata, osleplo v Spojených štátoch v rokoch 1941 až 1953 viac ako desaťtisíc predčasne narodených detí. Michael bol jedným z nich. Rovnako tak herec Tom Sullivan, hudobník Stevie Wonder a prezident Národnej federácie nevidiacich Dr. Marc Maurer. Začiatkom päťdesiatych rokov osleplo v Amerike toľko

detí, že priemerný vek nevidiacich sa znížil zo sedemdesiat na šesťdesiatpäť rokov.

„Najlepšia rada, akú vám viem dať, je, aby ste ho dali do domova pre nevidiacich,“ pokračoval lekár po tom, čo Michaela vyšetрил. „Tamojší špecialisti budú schopní postarať sa oňho.“ Tieto slová Hingsonovcov šokovali a zároveň zamútili. „Nikdy nebude schopný postarať sa o seba. Ak si ho necháte doma, bude pre vašu rodinu iba bremenom.“

Rovnako ako väčšina ľudí, ani Hingsonovci nikdy predtým neprišli do nejakého užšieho kontaktu s nevidiacim človekom. Lenže boli to ľudia, ktorí sa vždy držali pri zemi a mysleli sami za seba, svoje názory si tvorili nezávisle od mienky ostatných. George, opravár televízorov, ktorý sa naučil toto remeslo úplne sám, hoci vychodil len osem tried základnej školy, a Sarah, absolventka strednej školy s licenciou na poskytovanie kozmetickej starostlivosti, sa rozhodli lekárove rady ignorovať. Michaela milovali rovnako ako jeho o dva roky staršieho brata Elleryho. Nezáležalo na tom, čo povedali experti, svojho zbožňovaného mladšieho syna určite nepošlú na nejaké čudné miesto ďaleko od domova. Musí existovať aj lepší spôsob, ako sa s tým vyrovnáť. Hingsonovci inštinktívne vedeli, že zrak nie je jediná cesta k učeniu.

Od začiatku zaobchádzali s Michaelom rovnako ako s jeho bratom. Povzbudzovali ho, živilo a milovali. Očakávalo sa od neho, že bude rásť a učiť sa ako každé iné dieťa. Mal dovolené preskúmať okolie na dvoch nohách, na bicykli a potom s vodiacim psom. Nikdy nechodil do školy pre nevidiacich ani nežil život oddelený od komunity. Nikdy sa necítil postihnutý alebo ako invalid. Vedel, že je iný, ale rozhodol sa, že nedovolí, aby ho to zastavilo. Nakoniec vďaka

rozhodnutiu rodičov ignorovať lekárovo odporúčanie Michael dostal šancu vyrásť a nájsť si vlastnú cestu životom.

Toto je príbeh človeka, ktorý bol od narodenia nevidiaci, ale ktorý zvíťazil nad nepriazňou života. Jeho ťažko získané zručnosti prežitia a odvážny a bojovný duch ho pripravili na prežitie útoku na Svetové obchodné centrum, vďaka čomu dokázal so svojou psou sprievodkyňou Roselle zísť dole schodmi zo sedemdesiateho ôsmeho poschodia. Michaela slepota nezastavila ani pred tým, aby pravidelne šokoval svojich susedov, keď sa ako nevidiace dieťa preháňal na bicykli po uliciach Palmdale v Kalifornii. A potom sa 11. septembra ukázalo, že jeho slepota je výhodou, vďaka ktorej prežil a pomáhal prežiť aj druhým počas najhoršieho teroristického útoku na americkej pôde.

Je tu však toho ešte viac. „Skutočný príbeh podľa môjho názoru nehovorí o tom, ako som sa dostal zo Svetového obchodného centra,“ povedal raz Michael. „Hovorí o tom, ako som sa tam v prvom rade vôbec dostal.“

Štyridsaťsedem rokov po narodení Michaela Hingsona uzrelo svetlo sveta v chovateľskej stanici Vodiach psov pre nevidiacich v San Rafaeli v Kalifornii zlatosrsté šteniatko labradora retrievera. Dali mu meno Roselle a tiež bolo od narodenia slepé. Lenže niekedy medzi tretím a štvrtým týždňom otvorilo očka. A potom 11. septembra zachránilo Michaelovi život. Tento príbeh je aj Roselliným príbehom.

1

DEŇ, KEĎ PRIŠLA BÚRKA

*Puto so psom je také trvácne,
ako len putá na tejto zemi môžu byť.*

KONRAD LORENZ

11. SEPTEMBRA 2001

Cítim, ako sa jej telo chveje. Je pol jednej v noci a Roselle sa bojí búrky. Znova.

Chce sa mi spať, no podopriem sa na lakti a siahnem dole, aby som jej pohladil chrbát, pričom sa dotknem aj jej uší. Pod prstami ucítim zamatovú hebkosť jej srsti.

Ňufákom mi štuchne do ruky. Zvyčajne ho má chladný a vlhký, ale tentoraz je horúci. Dýcha ťažko a jej vlhký dych visí vo vzduchu medzi nami.

Započúvam sa do rytmického dýchania svojej ženy Karen. Skvelé, stále spí.

Chvejúca sa Roselle sa začína triasť a ja viem, že budem musieť vstať. Aj tak si však ešte na chvíľku ľahnem a započúvam sa. Vnímam vietor, ako testuje naše okná, no okrem toho nič iné. Roselle však vie, že sa blíži búrka. Zvyčajne znervóznie asi tridsať minút pred udretím prvého hromu.

Zívnem a počúcham si tvár, dúfajúc, že sa tak ľahšie preberiem. Budík mám nastavený na piatu hodinu ráno. Zisťujem, že medzi tým, ako vstanem k Roselle, prečkám s ňou búrku a dostanem ju späť do pelechu, mi nezostane práve veľa času na spánok. Roselle sa znova postaví a začne dychčať. Posadím sa a poškrabkám jej bradu a krk. Potom spustím nohy, obujem si papuče, postavím sa a schytím župan. Roselle sa mi oprie o nohy, šťastná, že nemusí čeliť búrke sama. Mocným chvostom labradorského retrievera mi raz alebo dva razy pleskne po kolenách, zatiaľ čo ju nasledujem von z miestnosti.

Poberieme sa na chodbu, ktorá čiastočne ústi na prvé podlažie, potom nasleduje šesť schodov. Drevené zábradlie je smerom k prízemiu chladnejšie. Spomínam si, ako som včera v televíznych novinách počul, že táto búrka bude studená. Vietor príde z Kanady a prinesie do Westfieldu v New Jersey prvý závan jesene.

Ako Roselle prechádza po dubovej podlahe vo vstupnej hale a cez dvere mieri dole schodmi do suterénu, pazúriky jej rytmicky klopajú po podlahe. Nasledujem ju a zároveň počúvam, aby som zachytil zmeny v ovzduší, ktoré mi pomáhajú orientovať sa v trojrozmernom pôdoryse nášho domu.

Prvý raz som sa započúval do zvukov svojho okolia, keď som mal štyri roky. Nieкто mi daroval elektrické pedálové autíčko, v ktorom som sa mohol voziť po byte. Pedále som sa naučil používať takmer okamžite a vo vysokej rýchlosti som lietal po izbe. Jedného dňa som sa preháňal po obývačke, keď som narazil do konferenčného stolíka. Kapota auta bola presne v takej výške, aby sa podsunula pod stolík a ja som sa tvárou zabodol do jeho okraja. Bola z toho návšteva pohotovosti, tri stehy na brade a musel som čeliť maminmu hnevu. Mohla mi autíčko zobrať, aby sa mi už nikdy v živote nestala podobná nehoda, ale neurobila to. „Mike, musíš dávať väčší pozor, kam ideš,“ povedala mi namiesto toho. Zábavné povedať niečo také slepému dieťaťu. Ona tým však myslela len to, že musím lepšie počúvať.

Takže som s tým začal.

Dnes maminmu komentáru, svojmu odhodlaniu zvládnuť to, ale aj túžbe vyhnúť sa ďalším výletom na pohotovosť vďačím za to, že som začal dávať väčší pozor na to, čo mi môže moje okolie svojimi zvukmi povedať. Nejakو sa mi podarilo naučiť sa počuť konferenčný stolík, keď som sa k nemu priblížil. Ako som prechádzal z jednej miestnosti do ďalšej, naučil som sa počuť zmenu v priestore. Keď som kráčaľ, dokázal som začuť vchod. A tak som pokračoval v lietaní na aute, moje sebavedomie rástlo a ja som sa naučil dostať sa za hranice zraku. Koľko iných štvorročných detí môže pretekať vo svojich pedálových autíčkach vo vysokej rýchlosti po celom dome a ešte aj v úplnej tme? Rozhodne nie deti, ktoré sú závislé od svetla. Tie túto možnosť určite nemajú.

Nasledujem Roselle dole schodmi do svojej kancelárie v suteréne, keď vtom začujem prvé hlboké rachotenie blížiacej sa búrky. Roselle sa radšej skryje pod môj stôl a znova začne dychčať, tentoraz však rýchlejšie a hlasnejšie. Spomedzi psov, ktoré som doteraz spoznal, určite patrí k tým, s ktorými sa vychádza úplne najľahšie, no búrky ju desia.

Je to trochu smiešne. Roselle ma už viedla aj počas búrok, a hoci ich nemá rada, jej výcvik vodiaceho psa prevážil a viedla ma naozaj dobre.

Nikto vlastne naisto nevie, prečo sa niektoré psy boja búrok. Je možné, že sú senzitívnejšie na kvapky barometrického tlaku. Alebo je možné aj to, že počujú na oveľa vyšších a nižších frekvenciách, a tak jednoducho búrku zaregistrujú ešte skôr, ako ju začujeme my. Ďalšou možnosťou je, že psy dokážu búrku ucítiť. Blesk ionizuje vzduch tvorbou ozónu, ktorý má charakteristický kovový zápach.¹ S najväčšou pravdepodobnosťou to však súvisí so zmenami statického elektrického poľa. Elektronický inžinier menom Tom Critzer mal psa menom Cody, ktorý mal podobne ako Roselle príšernú fóbiu z búrky. Critzer preto navrhol plášť so špeciálnou kovovou podšívku, ktorá kryla srst' psov a chránila ich pred statickým nábojom. Nemám síce pre Roselle magický plášť, ale zakaždým pridám hlasitosť pri vysielaní spravodajského programu v rádiu, aby som tak pomohol zamaskovať rachot a dunenie.

Teraz sa Roselle chúlila na mojich nohách a ja som zapol počítač, aby som si urobil nejakú prácu, nech mi prejde čas. Za zvukov rádia, prstov klopkajúcich po klávesnici a rytmického mumľania mojej obrazovej čítačky sa Roselle prestala triasť a ja som ucítil, že sa začína uvoľňovať. Uvedomil

som si, že takto mám aspoň čas navyše na prípravu na ran-
né stretnutie. Očakávame totiž asi päťdesiat ľudí na štyroch
predajných tréningoch a ako manažér regionálneho predaja
som zodpovedný za prezentáciu.

O hodinu a pol búrka prešla. S Roselle sme zamierili hore
schodmi späť do postele. O menej ako šesť hodín budeme
vo Svetovom obchodnom centre.

Máme pred sebou veľký deň.